

บทบาทของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนในการแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษา

ของเด็กในกรุงเทพมหานคร

นางสาว สุภินทิพย์ ผาสุขดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสารัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-577-971-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016880

1 10302335

ROLES OF GOVERNMENT AND NON GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN SOLVING
THE PROBLEMS OF EDUCATIONAL DISADVANTAGEMENT OF THE CHILDREN
IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Supintip Pasookdee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Degree of Master of Education
Department of Foundations of Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-577-971-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนในการแก้ปัญหาความค้ำอโอกาสทางการศึกษา ของเด็กในกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาว สุภินทิพย์ ผาสุขดี

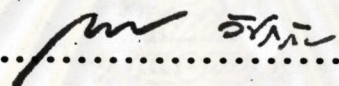
ภาควิชา

สารัตถศึกษา

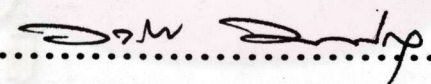
อาจารย์ที่ปรึกษา

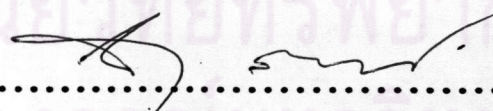
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา รักษ์พลเมือง

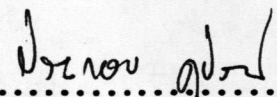
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

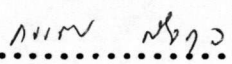
..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรานัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วารินทร์ มาศกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา รักษ์พลเมือง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กุปรัตน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล)

พิมพ์ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนเล่มเดี่ยว

สุกัญญา ผาสุขติ : บทบาทของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนในการแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษาของเด็กในกรุงเทพมหานคร (ROLES OF GOVERNMENT AND NON GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN SOLVING THE PROBLEMS OF EDUCATIONAL DISADVANTAGEMENT OF THE CHILDREN IN BANGKOK METROPOLIS)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ชนิดา รัชพลเมือง, 276 หน้า. ISBN 974-577-971-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท ปัญหาและอุปสรรค ของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน ตลอดจนข้อเสนอแนะทางการจัดการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษาของเด็กในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานของรัฐบาลจะมีการวางแผนดำเนินการ เรื่องให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาได้ฝึกฝนอาชีพระยะสั้นตามที่ตนถนัด โดยมีบุคลากรและงบประมาณให้ ในขณะที่หน่วยงานของเอกชนจะมีการวางแผนดำเนินการให้เด็กได้รับการเลี้ยงดู และการศึกษาเป็นกิจกรรมเฉพาะอย่างต่างกันตามวัตถุประสงค์ โดยจ้างบุคลากร และมีเงินอุดหนุนจากองค์กรต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ทั้งของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน มีความเห็นว่า การดำเนินการนี้ สามารถแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษาได้ดี

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐบาลมีความเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรค เนื่องมาจากเด็กไม่มีสำเนาทะเบียนบ้าน ย้ายที่อยู่บ่อย ทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษา บุคลากรไม่เสียสละ ขาดบุคลากรและงบประมาณ และการประสานงานกับหน่วยงานอื่นยังไม่ดีพอ ส่วนหัวหน้าหน่วยงานของเอกชนมีความเห็นในเรื่องปัญหาและอุปสรรคว่า เด็กย้ายที่อยู่บ่อย บุคลากรไม่เข้าใจปัญหาของเด็ก ขาดความเข้าใจระหว่างหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน ขาดการสนับสนุนจากรัฐบาล

เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมีความเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การขาดบุคลากร เครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม เด็กย้ายที่อยู่บ่อย และงบประมาณในการดำเนินงาน ส่วนเจ้าหน้าที่ของเอกชนมีความเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ความต่อเนื่องในการทำงาน เนื่องจากเด็กย้ายที่อยู่บ่อย การบริหาร การเลือกรูปแบบของกิจกรรมการศึกษา บุคลากรขาดความรู้ความสามารถ และขาดความร่วมมือของเด็ก

แนวทางการจัดการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษา ของเด็กในกรุงเทพมหานคร สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ควรจัดการศึกษาให้กับเด็กพวกนี้ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน มีการฝึกฝนอาชีพ สนับสนุนทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนและเสื้อผ้า ควรมีการร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล และหน่วยงานของเอกชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐควรเพิ่มการให้ความสนใจช่วยเหลือหน่วยงานของเอกชนที่ทำงานด้านนี้

ภาควิชา สार्वत्तศึกษา
สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อผู้พิมพ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ที่หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ในวาระวันเด็ก มีที่วางจำหน่าย

SUPINTIP PASOOKDEE : ROLES OF GOVERNMENT AND NON GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN SOLVING THE PROBLEMS OF EDUCATIONAL DISADVANTAGEMENT OF THE CHILDREN IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. CHANITA RUKSPOLLMUANG, Ph.D. 276 PP.

The purpose of this research was to study the roles. problems and obstacles of the governmental and non governmental organization with an attempt to resolve the problems regarding the educational disadvantages of the children in Bangkok metropolis.

The research findings indicated that the governmental organizations would plan the operation on the provision of education by offering short - course vocational training to the respective groups of the disadvantaged children and thereby would render support by procuring some personnel as well as allocating budget to the agencies concerned, whereas the non governmental organizations would outline the operation on specific activities regarding child care and provision of education and thereby would render support by employing personnel and securing some subsidy from several agencies including those of governmental and non governmental sectors. The officials of both sectors strongly agreed that such operations could be implemented to resolve effectively the problems regarding the educational disadvantages of the children.

The heads of governmental organizations cited that the problems and obstacles encountered could be identified as lack of children's permanent home registration, frequent moving of living places of the children, lack of sacrifice from the part of personnel concerned, lack of sufficient budget and personnel, lack of coordination among the agencies concerned. However, the heads of non governmental organizations viewed that the problems encountered could be identified as frequent moving of living places of children, lack of related knowledge on the part of the personnel, lack of understanding between the governmental agencies concerned, and lack of support from the government.

The officials of governmental organization identified the problems and obstacles as lack of personnel. lack of relevant facilities for certain activities, frequent moving of living places of children, lack of budget for work plan operation, while the officials of non governmental organizations identified the problems and obstacles as frequent moving of living places of children, the administration, the selection of selected educational activities, lack of knowledge on the part of personnel, and lack of cooperation from the children.

In order to resolve the problems regarding the educational disadvantages of the children in Bangkok metropolis, the Office of Education of Bangkok metropolis should provide both formal and non formal education for them. Additionally, the vocational training courses, instructional materials and clothing should be sufficiently provided for them. Also, there should be better cooperation between the governmental and non governmental units especially the government should pay more serious attention to provide support to the private sectors which involved in respective areas.

ภาควิชา สารัตถศึกษา
สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความอนุเคราะห์จาก ท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รักษ์พลเมือง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างเต็มที่เสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย นอกจากนี้ คุณประวิทย์ หาญณรงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ กุปรัตน์ คุณวัลลภ คังคณานุรักษ์ และคุณจิราพร โพธิ์จรัสแสงกุล ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำแนะนำและคำปรึกษาในเรื่อง แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิจัย ตลอดจนหัวหน้าหน่วยงาน และผู้รับผิดชอบโครงการ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาล และเอกชน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ตลอดจนการตอบแบบสอบถาม เพื่อประกอบการวิจัยในครั้งนี้ และอาจารย์บุญเหลือ พูลทอง รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม พร้อมทั้งยังได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

สุภินิธิย์ ผาสุขคี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	12
ขอบเขตของการวิจัย	12
วิธีดำเนินการวิจัย	12
ข้อตกลงเบื้องต้น	14
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
ตอนที่ 1 แนวความคิดเกี่ยวกับเด็กค้อยโอกาสทางการศึกษาและผลงาน วิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาของเด็กค้อยโอกาสทางการศึกษาของเด็ก ในกรุงเทพมหานคร	21
1. เด็กในชุมชนแออัด	21
งานวิจัยเกี่ยวกับเด็กค้อยโอกาสทางการศึกษาของเด็ก ในชุมชนแออัด	24
2. เด็กถูกรกรรณกรก่อสร้าง	29

งานวิจัยเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาของเด็ก ถูกรรรมกรก่อสร้าง	37
3. เด็กเร่ร่อนจรจัด	40
งานวิจัยเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาของเด็ก เร่ร่อนจรจัด	46
ตอนที่ 3 ประเภทขององค์การสวัสดิการทางสังคม	48
องค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการแก้ปัญหา ความด้อยโอกาสทางการศึกษา	52
3. วิธีดำเนินการวิจัย	55
การวิจัยเอกสาร	55
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานรัฐบาลและการสัมภาษณ์ หัวหน้าหน่วยงานรัฐบาล	
กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ	63
กองส่งเสริมเด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชา สงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย	71
ข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานเอกชนและการสัมภาษณ์ หัวหน้าหน่วยงานเอกชน	
สมาคมศูนย์กลางเทวา	84

มูลนิธิดวงประทีป	93
มูลนิธิเด็ก	100
ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาบุคคล	106
มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย	114
สภาพัฒนาประชากรและชุมชน	118
มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก	124
สภาเยาวชนคาทอลิกแห่งประเทศไทย	131
มูลนิธิ โกมล กิมทอง	144
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ	152
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	198
สรุปผลการวิจัย	200
อภิปรายผล	218
ข้อเสนอแนะ	256
บรรณานุกรม	257
ภาคผนวก ก.	265
ประวัติผู้เขียน	276

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	หน่วยงานในประเทศไทยที่มีกิจกรรมด้านการศึกษาในประเทศไทย 8
2	แสดงการเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้รับผิดชอบโครงการ และเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยงาน 57
3	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป และจำนวนที่ได้รับคืนคิดเป็นร้อยละ... 60
4	สถานภาพทั่วไปของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลและเอกชน 153
5	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลเกี่ยวกับบทบาท การดำเนินงานในการแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษา ของเด็กในชุมชนแออัด 157
6	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล เกี่ยวกับบทบาท การดำเนินงานในการแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษา ของเด็กเร่ร่อนจรจัด 160
7	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน เกี่ยวกับบทบาท การดำเนินงานในการแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษา ของเด็กในชุมชนแออัด 163
8	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน เกี่ยวกับบทบาท การดำเนินงานในการแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษา ของเด็กลูกกรรมกรก่อสร้าง 166
9	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน เกี่ยวกับบทบาท การดำเนินงานในการแก้ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษา ของเด็กเร่ร่อนจรจัด 169

10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในเรื่องการดำเนินงานระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอกชน ในการแก้ปัญหาความค้ำยโอกาสทางการศึกษาของเด็กในชุมชนแออัด	172
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในเรื่องการดำเนินงานระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน ในการแก้ปัญหาความค้ำยโอกาสทางการศึกษาของเด็กเร่ร่อนจรจัด	175
12	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยในเรื่องการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลและเอกชนทั้งหมด	178
13	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานในการแก้ปัญหาความค้ำยโอกาสทางการศึกษาของเด็กในชุมชนแออัด	182
14	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานในการแก้ปัญหาความค้ำยโอกาสทางการศึกษาของเด็กเร่ร่อนจรจัด	184
15	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานในการแก้ปัญหาความค้ำยโอกาสทางการศึกษาของเด็กในชุมชนแออัด	186
16	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานในการแก้ปัญหาความค้ำยโอกาสทางการศึกษาของเด็กถูกกกรรมกรก่อสร้าง	188

17	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคของหน่วยงานในการแก้ปัญหาความค้ำยโอกาส ทางการศึกษาของเด็กเร่รอนจรจัด	190
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในเรื่องปัญหา และอุปสรรค ระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน ในการแก้ปัญหาความค้ำยโอกาสทางการศึกษา ของเด็กในชุมชนแออัด	192
19	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในเรื่องปัญหา และอุปสรรค ระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน ในการแก้ปัญหาความค้ำยโอกาสทางการศึกษา ของเด็กเร่รอนจรจัด	194
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในเรื่องปัญหา และอุปสรรค ระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลและเจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน ทั้งหมด	196

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย